

Міністерство освіти і науки України
Київський університет імені Бориса Грінченка
Кафедра іноземних мов

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

_____ Олексій ЖИЛЬЦОВ
“_____” _____ 2020 року

ПРОГРАМА КОМПЛЕКСНОГО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

з теорії і практики перекладу (англійська мова)

VI КУРС

Спеціальність: 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та
регіональні студії»

Освітня програма: 291.00.01 - Суспільні комунікації
291.00.02 Регіональні студії

Освітній рівень – другий, магістерський

Факультет права та міжнародних відносин

2020 – 2021 навчальний рік

Розробники: Микола КОРОМИСЕЛ, викладач кафедри іноземних мов.
Лілія КНИШЕВИЦЬКА, старший викладач кафедри іноземних мов.

Програму комплексного кваліфікаційного екзамену схвалено на засіданні
кафедри іноземних мов

Протокол від “7” жовтня 2020 року № 2

Завідувач кафедри іноземних мов

_____ (Дмитро ОЛЬШАНСЬКИЙ)

Програму комплексного кваліфікаційного екзамену погоджено з гарантом
освітньої програми (керівником освітньої програми
291.00.01 Суспільні комунікації,
291.00.02 Регіональні студії
____.____. 2020 р.

Керівники освітніх програм _____

Програму комплексного кваліфікаційного екзамену програму перевірено
____.____. 2020 р.

Заступник декана з науково-методичної та навчальної
роботи

_____ (Анфіса НАШИНЕЦЬ-НАУМОВА)

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма комплексного екзамену з теорії та практики перекладу призначена для студентів, які закінчують Київський університет імені Бориса Грінченка за денною (стаціонарною) формою навчання за другим (магістерським) рівнем вищої освіти зі спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії».

Комплексний екзамен з теорії та практики перекладу (англійська мова) має на меті визначення готовності студентів-випускників здійснювати професійні функції перекладача з англійської мови на українську та з української на англійську. В межах цього екзамену перевіряється й оцінюється науково-теоретична та практична підготовка майбутніх магістрів двостороннього перекладу, яка передбачає сформованість комунікативних умінь та перекладацьких навичок, необхідних перекладачеві у його професійній діяльності.

Комплексний іспит проводиться за основними дисциплінами циклу професійної та практичної підготовки навчального плану спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії», освітньо-кваліфікаційний рівень - другий, магістерський. Мета комплексного іспиту – встановити фактичну відповідність рівня освітньої (кваліфікаційної) підготовки вимогам освітньої (кваліфікаційної) характеристики магістра. До складання комплексного екзамену з теорії та практики перекладу допускаються студенти, які виконали усі вимоги навчального плану та програм з курсу першої іноземної мови, а також із курсу теорії та практики перекладу першої іноземної мови (англійської мови).

Комплексний екзамен проводиться іноземною мовою, що вивчається, та українською мовою.

Для проведення комплексного екзамену організовується державна екзаменаційна комісія у складі голови та екзаменаторів (членів) комісії. Комісія створюється щорічно наказом ректора і діє протягом календарного року.

1. ВИМОГИ ДО СТУДЕНТІВ НА КОМПЛЕКСНОМУ ЕКЗАМЕНІ З ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ ПЕРЕКЛАДУ

Комплексний державний екзамен з теорії та практики перекладу (англійська мова) передбачає перевірку та оцінку сформованості у студентів комунікативної, соціокультурної та професійної компетенції, наявності у студентів знань з перекладу та вмінь реалізовувати ці знання в майбутній професійній діяльності.

На державному екзамені студенти повинні продемонструвати:

- знання актуальних проблем теорії мови та підходів до аналізу мовних явищ у процесі перекладу;
- уміння визначати відповідні мовні явища, здійснювати їх систематизацію та інтерпретацію, виходячи із загальних закономірностей мови оригіналу та мови перекладу;
- комунікативну компетенцію, тобто володіння способами формулювання думок відповідною мовою, способами реалізації мовної норми в різних видах мовленнєвої діяльності; уміння та навички використовувати базовий словник в обсязі програмних вимог (близько 4500 лексичних одиниць) та вживати їх в усній і письмовій формі в рецептивних та продуктивних видах мовленнєвої діяльності;
- володіння професійними перекладацькими вміннями: під час відтворення тексту-оригіналу засобами іншої мови уникати буквалізмів та довільного перекладу, долати неперекладність певних граматичних категорій, конструкцій, слів-реалій, усталених словосполучень та ідіом; здатність реалізувати здобуті знання, сформовані професійні навички та вміння під час перекладацької діяльності.

2. СТРУКТУРА КОМПЛЕКСНОГО ЕКЗАМЕНУ

Комплект атестаційного контролю складається із 30 варіантів завдань рівнозначної складності та відбувається відповідно до розкладу проведення державних екзаменів.

Зміст і вимоги до завдань на комплексному екзамені

Кваліфікаційні завдання:

1. *Розкриття теоретичного питання теорії та практики перекладу.*
Теоретичні питання зазначені в білетах до державного екзамену. Час, що надається для підготовки першого завдання – 20 хвилин.

Під час відповіді на перше питання студент повинен продемонструвати відповідний рівень володіння теоретичним матеріалом у межах семантико-стилістичні проблеми перекладу.

Семантико-стилістичні проблеми перекладу:

1. Дати загальну характеристику основних типів трансформацій у перекладі.
2. Розкрити шляхи перекладу полісемії.
3. Дати характеристику лексикосемантичному, стилістичному та структурному аналізу мовних одиниць та концепту.
4. Розкрити поняття еквівалентності. Охарактеризувати еквівалентність та типи лексичних еквівалентів.
5. Розкрити поняття абсолютних та часткових еквівалентів.
6. Охарактеризувати безеквівалентну лексику.
7. Розкрити реалію як компонент соціально-історичного і національно-культурного контексту.
8. Охарактеризувати транскрипція, транслітерація, калькування, описовий переклад.
9. Розкрити поняття конкретизація і генералізації.
10. Розкрити поняття конверсії.
11. Дати характеристику варіативності у перекладі.
12. Розкрити теорію рівнів еквівалентності.
13. Охарактеризувати прагматичний, семантичний і синтаксичний рівні еквівалентності.
14. Охарактеризувати прийом зміщення у перекладі.
15. Охарактеризувати прийом додавання у перекладі.
16. Дати характеристику прийомів перекладу.
17. Охарактеризувати прийом вилучення у перекладі.
18. Дати характеристику типів інформації.
19. Розкрити поняття антонімічний переклад.
20. Розкрити поняття про адекватність перекладу. Охарактеризувати принципи адекватності перекладу.
21. Дати характеристику видів перекладу: буквальному, вільному, адекватному.
22. Охарактеризувати переклад як специфічний процес кодування й декодування.
23. Розкрити поняття про тотожність перекладу.
24. Дати порівняльну характеристику понять про еквівалентність, адекватність та тотожність перекладу.
25. Розкрити теоретичні аспекти перекладу як узагальнення теоретичних знань перекладу спеціальних текстів (науково-технічних, юридичних, суспільно-політичних, науково-популярних, релігійних, мистецьких тощо).
26. Дати загальну характеристику особливостей перекладу матеріалів офіційно-ділового стилю. Розкрити жанрові особливості тексту та вибір слова з синонімічного ряду.
27. Дати загальну характеристику основних функціональних стилів. Розкрити жанрово-

стилістичні особливості перекладу художньої, суспільно-політичної, дипломатичної, юридичної, науково-технічної літератури та документів.

28. Дати характеристику перекладу кореспонденції.

29. Дати характеристику перекладу дипломатичної кореспонденції.

30. Дати характеристику перекладу міжнародних документів.

2. *Ознайомлення із запропонованим українським автентичним текстом соціально-політичної спрямованості та його перекладом англійською мовою; перекладацький коментар.*

Обсяг тексту-оригіналу та його відповідника англійською мовою

– 100 друкованих знаків (кожен).

Час, що надається для підготовки другого завдання

– 30 хвилин.

Перекладацький коментар тексту передбачає виклад в стислій формі основних лінгвостилістичних особливостей запропонованого друкованого уривку тексту оригіналу та його україномовного перекладу, а саме:

- визначення функціонального стилю та жанрової належності тексту оригіналу;
- ідентифікацію у тексті оригіналу морфологічних, лексичних, семасіологічних виражальних засобів і стилістичних прийомів та визначення їхньої функції;
- порівняльний аналіз текстів оригіналу та перекладу;
- виявлення у тексті перекладу перекладацьких трансформацій та коментар щодо їхнього застосування.

3. *Переклад англomовного документу соціально-політичної спрямованості українською мовою.*

Обсяг тексту – 100-150 знаків.

Час, що надається для підготовки третього завдання – 30 хвилин.

Переклад з аркушу передбачає відтворення англomовного документу засобами української мови зі збереженням її основного змісту. Під час виконання цього завдання студенти повинні продемонструвати знання лексичного матеріалу, набуті протягом вивчення таких модульних тем:

1. Міжнародне право, дотримання прав людини:
 - структура законодавчої влади країни, мова якої вивчається;
 - структура законодавчої влади України;
 - моральні та правові цінності людства;
 - взаємозв'язок моралі та права.
2. Міжнародні організації та їх роль у сучасному світі:
 - міжнародні контакти України;
 - роль міжнародних організацій у боротьбі з проявами агресії та тероризму.
3. Економічні відносини у суспільстві:
 - глобалізація у сучасному світі;
 - банки та банківська система;
 - менеджмент та людські ресурси.

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КОМПЛЕКСНОГО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

При виставленні підсумкової оцінки за державний іспит усі складові питання вважаються рівноцінними. Кожен вид роботи оцінюється за 100-бальним рейтингом, який узгоджується з 4-бальною національною шкалою («5» - відмінно, «4» - добре, «3» - задовільно, «2» - незадовільно).

Кожен екзаменатор веде протокол та виставляє оцінку за кожен компонент білета. Під час відповіді екзаменатори не зобов'язані вказувати на помилки студента. Після відповідей студентів державна екзаменаційна комісія зводить до середнього арифметичного індивідуальні оцінки кожного члена комісії та виводить загальний рейтинг за відповіді на усі три питання. Оцінка за іспит є колегіальним рішенням усіх членів на підставі обчислених рейтингів. При узагальненні оцінювання відповідей на екзамені члени комісії користуються такими вимогами й критеріями:

Підсумкова кількість балів (max – 100)	за національною шкалою	Рейтинг ECTS	Критерії оцінювання
90-100	відмінно	A	оцінку “відмінно” отримує студент, який продемонстрував всебічні, систематичні й глибокі знання програмового матеріалу, вільно володіє спеціальною термінологією, викладає матеріал послідовно, правильно застосовує теоретичні знання з усіх фахових дисциплін для розв’язання практичних завдань; уміє розробляти методику вирішення дослідницьких проблем;
82-89	добре	B	Відповідь демонструє всебічні, систематичні й глибокі знання програмового матеріалу, вільне володіння спеціальною термінологією, матеріал викладено послідовно, із застосуванням теоретичних знань з різних дисциплін для розв’язання практичних завдань; припускається 1-2 неточності у викладенні матеріалу, які не призводять до помилкових висновків і рішень
75-81	добре	C	оцінку “добре” отримує студент, який достатньо розкриває основний зміст теоретичних питань, правильно використовує професійну термінологію, не допускає у відповіді грубих помилок; можливі 3-4 неточності у використанні спеціальної термінології, несуттєві помилки у висновках, узагальненнях, які не спотворюють зміст відповіді
66-74	задовільно	D	оцінку “задовільно” отримує студент, який в основному правильно відповідає на питання, але викладає матеріал неповно; відчуває певні труднощі у викладенні теоретичного матеріалу, виконанні практичних завдань; помиляється в застосуванні професійної термінології

60-65	задовільно	E	оцінку “задовільно” отримує студент, який коротко, схематично, але в основному правильно відповідає на питання; викладає матеріал неповно, не завжди послідовно; відчуває певні труднощі у застосуванні теоретичного матеріалу, виконанні практичних завдань; помиляється в застосуванні професійної термінології
35-59	незадовільно	FX	оцінку “незадовільно” отримує студент, який не може розкрити основний зміст теоретичних питань, не володіє навичками застосування набутих знань для виконання практичних завдань; не володіє професійною термінологією; допускає грубі помилки в остаточних висновках

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основні (базові)

1. Карабан В. І., Панасьєв О. М. Практика перекладу публіцистичних текстів (англо-український та українсько-англійський напрямки). Навчальний посібник. Вінниця: «Нова Книга», 2017. – 368 с.
2. Ніколенко А.Г. Practice Makes Perfect. Навч. пос. - К.: Кондор, – 2016. – 912 с.

Додаткові

1. Голянич М.І. Словник лінгвістичних термінів: лексикологія, фразеологія, лексикографія [Текст] / М. Голянич, Р. Стефурак, І. Бабій ; Прикарпат. нац. ун-т ім. Василя Стефаника, Ін-т філол., Каф. укр. мови. - Івано-Франківськ : Сімік, 2011. - 272 с.
2. Кочерган М. Вступ до мовознавства. – К.: Видавничий центр "Академія", 2006. – 368 с.
3. Лінгвістичний портал Mova.info [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mova.info>
4. Партико З.В. Прикладна і комп'ютерна лінгвістика: Вступ до спеціальності. Львів: Афіша, 2008 – 224 с.
5. Селіванова О.О., Лінгвістична енциклопедія. - Полтава: Довкілля-К, 2011. – 844 с.

Додаткові ресурси (за наявності)

1. Мовний знак, поняття і денотат. <http://ccat.sas.upenn.edu/~haroldfs/popcult/lingstruct.html>
2. Полісемія та синонімія. <http://www.tuninst.net/ENGLISH/Lam-Lexical-ambiguity.htm>
3. Поняття про систему мови. <http://www.elearnportal.com/courses/education/methods-of-teaching-language-arts-in-public-schools/methods-of-teaching-language-arts-in-public-schools-four-language-systems>
4. Процес комунікації. http://www.cls.utk.edu/pdf/ls/Week1_Lesson7.pdf
5. Етапи процесу перекладу. https://www.ctslanguagelink.com/translation_process.php
6. Основні моделі перекладу. https://books.google.pl/books?id=WWg6AAAAQBAJ&pg=PA84&lpg=PA84&dq=models+of+translation+and+interpreting&source=bl&ots=2yeu_GI46u&sig=jYaMiIp8VzCf7RoNwCFbg6JsrcM&hl=uk&sa=X&ved=0ahUKEwi6yv3z0OPPAhXBJZoKHWUQBAMQ6AEITjAG#v=onepage&q=models%20of%20translation%20and%20interpreting&f=false
7. Семантична модель перекладу. http://www.academia.edu/1426730/The_Roles_of_Semantics_in_Translation
8. Трансформаційна модель перекладу. <http://lib.chdu.edu.ua/pdf/posibnuku/331/3.pdf>
9. Комунікативна модель перекладу. <http://www.worldtrans.org/TP/TP1/TP1-17.HTML>
10. Типи еквівалентності. <http://lib.chdu.edu.ua/pdf/posibnuku/331/4.pdf>
11. Теорія рівнів еквівалентності. <http://translationjournal.net/journal/14equiv.htm>
12. Стилiстичні особливості в перекладі. <http://www.translatedirectory.com/article122.htm>